

Михайло Петрик

ІВАН ПУЛЮЙ І УКРАЇНСЬКА НАЦІОНАЛЬНА ІДЕЯ

Тернопільський державний технічний університет
ім. Івана Пулюя

*До 159-річчя від дня
народження Івана ПУЛЮЯ*

Видатний український фізик і електротехнік Іван Пулюй – дійсний і почесний член Наукового товариства імені Т. Шевченка – належить до когорти вчених світової слави, що формували світ ХХ століття, був водночас наріжним каменем Товариства. Саме з приходом Івана Пулюя та Івана Горбачевського Товариство від науково-просвітницького перетворилося на наукове і набуло світового визнання як перша дієва Українська академія наук.

Упродовж останніх десяти років вийшло чимало друкованих матеріалів різного гаунку, що охоплюють чи не усі сторони наукової і громадської діяльності І. Пулюя. Особливо це стосується його науково-подвижницької праці на терені українського національного відродження. В них неодноразово констатується важливість перекладу Святого Письма українською мовою, як реалізації можливості для українців спілкуватись з Господом Богом рідною мовою. Підкреслюється геніальність ідеї Івана Пулюя про геополітичне значення України для Європи. Але все це, на мій погляд, не відображає повною мірою значущості багатогранної діяльності найвидатнішого вченого і мислителя двадцятого століття.

Якщо ґрунтовно проаналізувати роботу Івана Пулюя над перекладом Святого Письма, його статті та окремі публікації, присвячені цьому питанню, а також філософсько-публіцистичні праці, такі як «Україна та її міжнародне і політичне значення», «В обороні рідного слова» та інші, то можна зробити ряд висновків.

1. Іван Пулюй вказав справжнє місце української нації як в минулій, так і в майбутній духовній історії людства.

2. Пулюй вбачав Україну і український чинник в Європі не тільки як геополітичний і територіальний, а насамперед, як духовний.

3. Іван Пулюй розглядав Святе Письмо не лише у вузькому контексті – як засіб духовного спілкування людини з Всевишнім, а й у глобальному розумінні – як закодовану книгу знань, Книгу Книг і Законів людського Буття. Причому, не тільки в минулому, а

і з позиції майбутнього часу – «Споконвіку було Слово», тобто програма. Причому ця програма є дуже складною як за змістом і структурою, так і за технологією реалізації. Вона не може з'явитися випадково, «сама собою», «бо Слово в Бога було, і Слово було Бог».

4. Через призму Законів Божих І. Пулюй розглядав закони фізичні та закони Всесвіту. Це яскраво показано в його працях (див. «Нові і Перемінні Звізди», «Непропаща сила»).

5. Розглядаючи закони непропащого руху і енергії, даючи світові та Україні світло Х-променів та нових і перемінних зірок, наукове підґрунтя багатьох інших важливих законів Буття, Пулюй зробив у такий спосіб ще одне відкриття – довів закон непропащої сили українського духу.

Підтвердженням цьому є самі дії та висловлювання Івана Пулюя, а також тексти Святого Письма. «Ми не є неповноцінною нацією», – читаємо Кулішеве у Пулюя. Зважаючи на це поставимо кілька питань. Чому переклад Святого Письма був дозволений у Російській імперії більше як 36-ти мовами і рівночасно був валуєвськи «неподлежащим удовлетворению» українською? Чому переклад Письма необхідно було робити з першоджерел, написаних на «мертвих» старогерейській та грецькій мовах, а не достатньо було перекласти з російської чи німецької?

Очевидно, І. Пулюй шукав той перший текст, в якому виписані в закодованій формі закони людського Буття. Тому і практикувався у старих мовах, у тому числі старогрецькій, старогерейській та ведичному санскриті. Отже, з метою досягнути розуміння «постання світу людьми старого орієнту», поряд з латинськими і грецькими текстами Святого Письма Пулюй водночас вивчав і вавилонсько-асирійські та шумерські тексти священних писань. Зауважимо, що І. Пулюй був людиною глибоко віруючою, хоча ця риса ще ніким, на жаль, не була відзначена. Він ніколи не був ні атеїстом, ні войовничим матеріалістом. Пулюй не йшов «тільки дорогою досвіду, але й дорогою розумування духа людського до правди».

Отож, І. Пулюй як теолог і геніальний учений, який, як ніхто інший, знав тонкощі святих писань, не міг не звернути увагу на те, скільки разів і в скількох місцях в текстах Святого Письма говориться про Україну й українців, що ведуть свій родовід від Ноя. Відкриваємо Святе Письмо в українському перекладі Пантелеймона Куліша і Івана Пулюя (Книга Буття, Гл. 10) і читаємо: «Оце нащадків синів Носвих: Сима, Хама та Яфета. А їм народились сини по потоці: Сини Яфетові: Гомер, і Магог, і Мадай, і Яван, і Тувал, і Мешех, і Тирас». У біблійного Ноя, який

врятувався після потопу, було три сини, один з них Яфет. У Яфета також були сини, від яких пішли яфетичні (білошкірі) народи, що заселили Європу. Всього 14 синів. Але в Святому Письмі не випадково йде мова тільки про сімох. І серед них названо ті народи, які заселяли Північне Причорномор'я (Припонтиду), що є родоначальниками народів, які прийшли в Середземномор'я, Францію, Англію. Бути означеним Богом у Святому Письмі, бути в голові народів – дуже вагомий чинник для розвитку кожної нації! Відомий англійський археолог і етнолог Дж. Олбрайт писав: «Звід народів у «Книзі Буття» – це напрочуд точна історична оповідь... Ми бачимо в ньому надзвичайно «сучасне» розуміння національного і лінгвістичного положення в світі. Він продовжує вражати теперішніх учених».

Назви синів біблійного Яфета відбивають історично послідовні назви Праукраїни (Припонтита, Оратанія, Кімерія, Скіфія, Сарматія) і України сьогоденної. Все це відомі в історії науки факти, які відображені у багатьох історичних дослідженнях. Першими Україні дали назву кімерійці і кельти – **Кімерія** чи **Гомерія** (Гомер (санскр.) – пастух: го – корова, мер – людина). Друга назва Праукраїни – **Скіфія** (від Магога, тобто скіфа), **Оратанія** (від оріїв-землеробів). Далі **Сарматія**, від Мадая, тобто Мідії, звідки прийшли сармати. Потім ще Україну називали **Пелазгія** чи Лебедія (пелазг (санскр.) – лебідь). Ця назва відповідає четвертому сину Яфета – Явану (Явани – давні греки-іонійці, які походять від пелазгів з Подніпров'я). Нарешті – **Тиверія**, що відповідає п'ятому синові Яфета – Тувалу. Ім'я Тувал символізує Галілею – батьківщину Ісуса Христа. Вихідці зі знищеної римським імператором Тиберієм Галілеї пішли до Дніпра, а звідти до Карпат і, з'єднавшись з полянами, заснували Галичину («Шлях аріїв» та «Українська мрія» акад. Ю. Канигіна). Трапляються в тексті Святого Письма також імена Рош (див., зокрема, «Книгу пророка Езекіїля», Гл. 37, 38) та Тирас. Ім'я Рош символізує народ Рош, русів, Київську Русь. Тирас (давня назва Дністра) – символ відродження української нації.

До речі, *Кімерія* і *кімерійці*, як показують дослідження видатного українського історика-санскритолога д-ра Ст. Наливайка («Таємниці розкриває санскрит»), є старогрецькими етонімами *Сіверії* і *сіверів*. Закономірно впливає, що Босфор Кімерійський – це Босфор Сіверський, або Сувірський; Кімерійські вали і переправи – Сіверські (Сувірські) вали і переправи.

Про кімерійців згадує ще Гомер («Ілліада» і «Одісея») близько VIII ст. до Христа: «Там кімерійці живуть, і їх місто, і ціле їх царство». Із цих слів видно, що кімерійці мали своє царство, тобто державу, своє місто, тобто столицю. Мали вони і своїх правителів, царів, що підтверджує у V ст. до Христа Геродот, згадуючи в своїх спогадах про подорож по Північному Причорномор'ї про могили кімерійських царів на Дністрі.

Місце України в «драмі світового духу» безперечно багато в чому визначається її геополітичним становищем. Як констатує ряд істориків, «саме святість» Києва – особлива близькість київських земель до високих космічних енергій, а не «вигідне місце на торгівельному шляху з «варяг у греки» забезпечила йому долю центру формування українського етносу. Святість, а не вигоди торгівлі, привела сюди першого апостола Христа – галілеянина Андрія Первозванного і спонукала його поставити хрест на Київських горах, посадити корінь, з якого виросте особлива нація. Святість Києва здолала імперські амбіції Москви і зробила його центром паломництва навіть у Російській імперії. З приходом в Україну першого учня Христа апостола Андрія українці отримали свій закон – християнську релігію, закони моралі, державний устрій та землю обітовану.

У Святому Письмі водночас іде мова про велику місію України і української нації як оберега європейського спокою. У світовій історії завжди були доленосні, Богом означені народи, в яких закладений Божий промисел, які приречені на випробування і подвижницьке життя, яким дано Богом нести хрест. Українці, на противагу багатьом етносам (фіни, швейцарці, австралійці), які знайшли свою тиху екологічну нішу, є однією із таких доленосних для світової історії націй, що виконує свою історичну місію як з позиції минулого, так і прийдешнього. Виконання такої місії забезпечує визначена Всевишнім своєрідна програма – **національна ідея**, що відображає доленосне минуле, пророкує дії в майбутньому та шляхи творення національного дива.

Якщо відкриємо 38-му главу «Книги пророка Єзекіїля», то прочитаємо пророковане про Україну і українців як головного щита Європи від «гогів» – народів «чорної легенди»: *«І було слово Господнє таке: Сину людський, зверни своє обличчя до Гога в краю Магога, князя Рошу, Мешеху та Туvalu, і пророкуй на нього та скажи: так сказав Господь: Ось я проти тебе, Гогу, княже Рошу, Мешеху та Туvalu! І зверну тебе і вкладу гачки в щелепи твої, і шведу тебе та все військо твоє, коней та верхівців, усі досконало*

озброєні, велике збирище зо щитами та щитками, усі озброєні мечами.» Вирішення суперечки між Гогом і Магогом пов'язане з визначенням історичної долі України, розташованої, виражаючись біблійною термінологією, між Сонцем і Місяцем.

Під іменем Гог у Святому Письмі закодовано багато різних народів азіатського походження, які кочували землями Магога (скіфів-праукраїнців) і не знали різниці між добром і злом. Землі Магога стали причиною жорстокої боротьби народів, що виконували арійську (землеробську, годувальницьку) **місію творіння**, і народів «чорної легенди», які виконували протилежну функцію нищення. Народ Праукраїни в усі часи виконував роль головного щита від хижих степовиків Гогів, що рвалися в Європу з глибини Азії і винищували все на своєму шляху.

Історія праукраїни і власне України має яскраво виражений анти-гогівський характер, виступає важливим чинником всесвітньо-історичної драми, окресленої в священних книгах. Отже, не даремно І. Пулюй у праці «Україна та її політичне і міжнародне значення» робить геніальний висновок: «Самостійна Україна є гордієвий вузол, в якому лежить ключ до безпеки в Європі». Далі Пулюй зазначає: «Українці знають, що в минулому Україна мала не зі Сходом, а з Заходом і Півднем спільні культурні, народно-господарські і політичні інтереси, і у майбутньому може мати, що обопільність народних інтересів утворює здорову основу **для створення нової Європи і для міжнародного положення України**. Нехай нарешті розірвуться ланцюги, якими український нарід зв'язаний по руках і ногах, і нехай цим самим знову відновиться могутня твердиня супроти монголо-московських навал і тільки тоді прийде бажаний мир (у Європі)!».

Підтвердженням того, що Святе Письмо необхідно розглядати як Книгу Законів людського Буття, є цілий ряд пророцтв, які уже справились. Так, у пророцтві пророка Даниїла говориться про розпад радянської імперії (Книга пророка Даниїла, Гл. 2): *«Аж ось один великий бовван, – цей величезний, – а блиск його був сильний; він стояв перед тобою, а вигляд його був страшний. Цей бовван такий: голова його – з чистого золота, груди його та рамена його зі срібла, нутро його та стегна його з міді, голінки його з заліза, ноги його частинно з заліза, а частинно з глини. Ти бачив, аж ось одірвався камінь сам, не через руки, і вдарив боввана по ногах його, що з заліза та з глини, – і розтрощив їх. Того часу розтрощилося як одне, – залізо, глина, мідь, срібло та золото, і вони стали, немов та полова з току жнив, а вітер їх розвіяв, і не*

знайшлося по них жадного сліду.» Ось як звучить інше пророцтво («Кн. пророка Даниїла», Гл.7): *«Четвертий звір – четверте царство буде на землі, яке буде різнитися від усіх царств, і пожере всю землю, вимолотить її та розстроїть її. А десять рогів визначають, що з того царства стане десять царів, а по них стане інший, що буде різнитися від попередніх, і скине трьох царів. І він буде говорити слова проти Всевишнього, і пригнобить святих Всевишнього, і буде думати позмінювати свята та права, і вони віддані будуть у його руку аж до одного часу, і часів і половини часу. Та засяде суд і скинуть його панування, щоб знищити та вигубити аж до кінця. А царство, і панування, і велич царств під усім небом буде дане народові святих Всевишнього. Його царство буде царство вічне, а всі панування Йому будуть служити і будуть слухняні».*

Сказано також у Святому Письмі про тяжке випробування, яке спіткало Україну – Чорнобильську катастрофу і за яким має наступити велике очищення. В «Об'явленні св. Івана Богослова» читаємо: *«засурмив третій Ангел, – і велика зоря спала з Неба, палаючи, як смолоскип. І спала вона на третину річок та водні джерела. А ймення зорі тій Полин. І стала третина води, як полин, і багато з людей помирало з води, бо згіркла вона».*

Пошук власної правди народу, дорога до свого дому є Божий Закон. Такий народ завжди перебуває під опікою і ласкою Божою. І не можна стояти на шляху будь-якого народу, що прагне до волі («Мого народу», – означено в «Святому Письмі»). Це мали б усвідомити правителі різних імперій, особливо ті, які сьогодні винищують волелюбні народи Ічкерії. Бо за це, пророкує Езекіїль, твори якого складають одну з «головних Книг Великих Пророків» Старого Заповіту й датуються VI ст. до Христа, буде велика кара Господня: *«3. І виб'ю лука твого з лівиці, а твої стріли кину з твоєї правиці. 4. Упадеш на Ізраїлевих горах ти і усі відділи твої та народи, що з тобою, і віддам тебе на з'їдження хижому птаству, усякому крилатому та польовій звірині. 5. На відкритому полі упадеш ти, бо це Я говорив, говорить Господь Бог!»*

Переклад Святого Письма українською мовою, який був виконаний разом із П. Кулішем – другим подвижником нації, представником Великої України, І. Пулюй бачив тим світлом для українців, яке дозволить пізнати всесвітню правду. І Франко високо оцінив цю працю двох великих українців для української нації, зокрема, сказавши: *«Отсю книгу повинна мати кожна читальня, кожний поодинокий чоловік».* Водночас Франко критикував

Пулюя і Куліша за деякі неточності, пов'язані зі складністю перекладу, необхідністю глибокого і всебічного аналізу та трактування певних подій і фактів з урахуванням різних праджерел, зокрема вавилонських і шумерських, що дещо перекликаються з біблійними, та в контексті досягнень світової науки.

Даючи своє тлумачення закону непропашої матерії і непропашого руху, поєднуючи філософію з релігією, І. Пулюй посилається на думку філософа Картезія (у книзі «Основи філософії», 1664) про причини руху: «Причина руху є найперше загальна і первобитна, себто така, що є всюди причиною всякого руху в світі; потім причина часткова, що переносить рух на частки або гурти матерії, якого вони досі не мали. Загальною причиною руху не може, розуміється, бути ніхто інший, як сам Бог, що спочатку світа сотворив матерію, а разом рух і спокій. Він удержує в цілому світі стільки руху і спокою, скільки свого часу сотворив! Бо, хоч той рух є тільки стан матерії, що є в руху, то все ж буде того руху певна кількість, яка в цілому світі може бути все та сама, хоч вона у поєдинчих місцях змінюється, а то ось яким способом: Коли швидкість руху в одній частки матерії у двоє більше як в другій, сама ж друга частка проти першої у двоє більша, то менша частка має стільки руху, скільки його є у більшій.

По своєму то й пізнаємо звершеність Бога, що він не тільки сам у собі неперемінний, але і творить діла способом як найбільше сталим і неперемінним, так, що окрім перемін, яких вказує нам ясний досвід і Боже відкриття, і які після нашого розуміння, або віри являються у світі без переміни самого Творця, – ми не сьміємо допускати у творивах Його жаданих інших перемін, щоб після того не думати нам про несталість Його самого. Для того думаємо зовсім розумно, що Бог, сотворивши матерію і уділивши частинам її всякого руху, не тільки утверджує всю ту матерію в такій мірі і такою, якою сотворив її, але також безустанно удержує між нею і туому саму кількість руху».

«Оба ті закони, – читаємо далі в «Непропашій силі», – се те могуте пасмо, що обняло всі прояви Неба і Землі. Тим двом законам кориться безконечне море різнородного життя на нашій Землі. Жадна сила не знищить хоч би одного атома, і жадна потуга не знищить хоч би найменшого руху так, щоб і сліду не осталось після него. Могла б зробити се хіба тая сила, що сотворила з нічого матерію і рух».

В праці «Нові і перемінні звізди», присвяченій Пантелеймону Кулішу на спомин зоряної ночі в Мотронівському хуторі, І. Пулюй так описує настання Божого дня творення нового Неба, Нової Землі

і Нової Правди: «Як би упала Земля на Сонце, то стало б чим достачити світови тепла на сто років. Від того тепла розтопилась би Земля, і розлилась би на Сонці, так що ніхто з астрономів живущих на інших планетах не замів би, що Сонце побільшало через цей упадок Землі». Ось ми бачимо, як могло би сповнитись пророцтво апостола Петра (див. Святе Письмо, Друге соборне послання св. апостола Петра, Гл. 3, 10-13): «День же Господній прибуде, як злодій вночі, коли з гуркотом Небо мине, а стихії, розпечені рухнуть, а Земля та діла, що на ній, погорять... А коли все оце поруйнується, то якими мусете бути в святому житті та в побожності ви, що чекаєте й прагнете скорого приходу Божого дня, в яким небо, палючися, зникне, а розпалені стихії розтопляться? Але за Його обітницею ми дожидаємо Неба Нового й Нової Землі, що Правда на них побуває... »

Не пропало ж і сьогодні правдиве слово цього українського духа-велетня, апостола української нації. Мабуть, сплине ще багато часу, поки ми – українці – зрозуміємо ту велику спізнану ним всесвітню таємницю, яка відкривається найперше «тільки самим вибраним священикам науки». Давши українцям Святе Письмо рідною мовою, І. Пулюй здійснив великий подвиг. Він вказав «дорогу розуму духа людського до пізнання всесвітньої правди», окріпивши і помноживши український дух світлом Х-променів та непропащою силою і енергією «нових і перемінних звезд». Враховуючи величезний інтелектуальний потенціал української нації, ця дорога, означена І. Пулюєм, визначить ще одну доленосну місію українців як творців новітніх технологій у наступному тисячолітті. То ж не забуваймо Пулюєве, що «тільки всесвітня наука та українська літературна праця може вивести український нарід з його духовного, соціального і економічного занепаду».

Література

1. Іван Пулюй. Збірник праць / За ред. проф. В. Шендеровського. – Київ: Рада, 1996. – 710 с.
2. Святе Письмо старого і нового Заповіту / В перекладі Пантелеймона Куліша, Івана Пулюя та Ів. Нечуй-Левицького. – Відень: Видання Британського і заграничного біблійного товариства, 1904.
3. Іван Франко. Сотворенне Сьвіту. – Львів: Новий Громадський Голос, 1904. – 118 с.
4. Наливайко Ст. Таємниці відкриває санскрит. – Київ: Вид. центр. тов-ва «Просвіта», 2001. – 270 с.